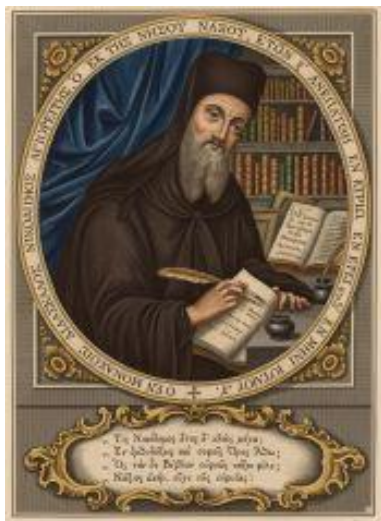

ΠΕΝΤΑΤΕΡΟΥΛΛΗ

ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ Ο ΑΓΙΟΡΕΪΤΗΣ

Ανάμεσα στους Διδασκάλους του Γένους, που ἔδρασαν κατά την περίοδο τῆς Τουρκοκρατίας, ξεχωρίζουν οἱ φιλοκαλικοὶ Πατέρες, οἱ ὁποῖοι ἔμειναν γνωστοὶ στὴν Ἱστορία μὲ τὸ ὄνομα Κολλυβάδες. Ὁ κορυφαῖος τῶν Κολλυβάδων Πατέρων τῆς ἐποχῆς τῆς Τουρκοκρατίας ὑπῆρξε χωρὶς ἀμφιβολία ὁ Ἅγ. Νικόδημος ὁ Ἄγιορείτης. Ὁ Ἅγ. Νικόδημος ὁ Ἄγιορείτης ὑπῆρξε ἓνας μοναδικὸς ἐκκλαίκευτῆς τῆς Ὁρθοδόξου θεολογίας, ὁ ὁποῖος ἀσχολήθηκε εἰς βάθος μὲ ὅλες τὶς πτυχές τῆς θεολογίας καὶ μᾶς ἄφησε ἓνα ὀγκωδέστατο συγγραφικὸ

ἔργο, πὺν δύσκολα μπορεῖ κανεὶς νὰ συλλάβει μὲ τὸ μυαλὸ πῶς μπόρεσε νὰ τὸ φέρει εἰς πέρας μέσα σὲ τόσο δύσκολες ἱστορικὲς συνθήκες. Ὑπῆρξε, ἐπίσης, ἓνας σπάνιος συνδυασμὸς πολυγραφωτάτου συγγραφέως καὶ μεγάλου ἀσκητοῦ. Κρατοῦσε μὲ τὸ ἀριστερό του χέρι τὸ κομποσχοίνι καὶ μὲ τὸ δεξί του χέρι τὸν κάλαμο, ὅπως σημειώνει ὁ μακαριστὸς λόγιος Μοναχὸς Θεόκλητος Διονυσιάτης, ἓνας ἐκ τῶν σημαντικότερων βιογράφων του.

Ὁ Ἅγ. Νικόδημος ὁ Ἄγιορείτης γεννήθηκε στὴν ἀγιοτόκο Νάξο τὸ σωτήριο ἔτος 1749 καὶ τὸ κοσμικὸ του ὄνομα ἦταν Νικόλαος. Διαθέτοντας μοναδικὰ φυσικὰ χαρίσματα (ὀξύνοια, μοναδικὴ μνήμη καὶ φιλομάθεια) διδάχθηκε τόσο τὴ θύραθεν παιδεία ὅσο καὶ τὰ ἱερὰ γράμματα ἐν πρώτοις στὴ σχολὴ τῆς ἰδιαίτερας του πατρίδος τῆς Νάξου καὶ ἐν συνεχείᾳ στὴν περίφημη Εὐαγγελικὴ Σχολὴ τῆς Σμύρνης. Σ' αὐτὴν τὴ Σχολὴ φοίτησε γιὰ πέντε χρόνια καὶ εἶχε συμφοιτητὲς του τοὺς μετέπειτα Πατριάρχες Κων/πόλεως Νεόφυτο τὸν Ζ' καὶ Ἅγ. Γρηγόριο τὸν Ε'. Σὲ μιὰ ἐποχὴ πὺν ἡ Ὁρθόδοξη θεολογία κυριαρχεῖτο ἀπὸ δύο βασικὰ θρησκευτικὰ ρεύματα, τὸ προτεσταντικὸ καὶ τὸ ρωμαιοκαθολικὸ, ὁ Ἅγ. Νικόδημος ἐξετίμησε τοὺς θησαυροὺς

ΠΕΝΤΑΤΕΡΟΥΛΛΗ

τῆς Ὁρθοδοξίας, τοὺς ὁποίους ἀνέδειξε κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ζωῆς του μὲ τὸ ὄγκωδέστατο συγγραφικὸ του ἔργο.

Μὲ τὴν ἄρτια καὶ πολὺπλευρὴ μόρφωση ποὺ ἀπέκτησε θὰ μπορούσε, παρὰ τὸ νεαρὸ τῆς ἡλικίας του, νὰ ἀναλάβει τὴ διεύθυνση τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς τῆς Σμύρνης, νὰ ἀκολουθήσει ἀκαδημαϊκὴ καριέρα καὶ νὰ διαπρέψει. Ὡστόσο, τὸν κέρδισε ἡ ἡσυχαστικὴ ζωὴ. Καθοριστικὴ ὑπῆρξε πρὸς τοῦτο ἡ γνωριμία του μὲ ἀγιορεῖτες Κολλυβάδες Πατέρες, κυρίως, ὅμως, ἡ ἀδελφικὴ του σχέση μὲ τὸν Ἁγ. Μακάριο Νοταρᾶ, πρῶην Μητροπολίτη Κορίνθου. Μὲ τὸν Ἁγ. Μακάριο συναντήθηκε στὴν Ὑδρα καὶ συμφώνησαν ν' ἀγωνιστοῦν ἀπὸ κοινοῦ γιὰ τὸν φωτισμὸ τοῦ ὑποδοῦλου γένους. Ἔχοντας λάβει ὀριστικά, λοιπόν, τὶς ἀποφάσεις του γιὰ τὴν παραπέρα πορεία τῆς ζωῆς του, ἀνεχώρησε γιὰ τὸ Ἅγιον Ὄρος σὲ ἡλικία 26 ἐτῶν (1775) καὶ ἐγκατεβίωσε στὴν ἀσκητικὴ Μονὴ τοῦ Ἁγίου Διονυσίου, ὅπου κατὰ τὴ μοναχικὴ του κουρὰ ἔλαβε τὸ ὄνομα Νικόδημος. Στὴ Μονὴ Διονυσίου εἶχε τὴ μεγάλη εὐλογία νὰ ἔχει στὴ διάθεσή του μιὰ πλουσιώτατη Βιβλιοθήκη, ἡ ὁποία διέθετε πλῆθος ἀνεκδότων χειρογράφων. Τὸ 1777 ἐπεσκέφθη τὸ Ἅγιον Ὄρος καὶ τὴ Μονὴ Διονυσίου ὁ Ἁγ. Μακάριος Νοταρᾶς καὶ ἔλαβαν ἀπὸ κοινοῦ τὴ μεγάλη ἀπόφαση νὰ προχωρήσουν σὲ ἐκδόσεις βιβλίων, γιὰ νὰ στηρίξουν πνευματικὰ τὸ ὑπόδουλο γένος. Ἡ ἀρχὴ ἔγινε μὲ τὴ «Φιλοκαλία» καὶ τὸν «Εὐεργετινόν». Ὁ Ἁγ. Μακάριος παρέδωσε στὸν Ἁγ. Νικόδημο τὰ χειρόγραφα αὐτῶν τῶν δύο μοναδικῆς ἀξίας συλλογῶν κειμένων, μὲ σκοπὸ νὰ τὰ διορθώσει καὶ νὰ τὰ ἐκδώσει.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ χειρόγραφα τῆς «Φιλοκαλίας» καὶ τοῦ «Εὐεργετινοῦ» ὁ Ἁγ. Μακάριος ἔδωσε στὸν Ἁγ. Νικόδημο καὶ χειρόγραφο μὲ τὸ κείμενο «Περὶ συνεχοῦς θείας Μεταλήψεως», ὥστε νὰ τὸ συμπληρώσει καὶ νὰ τὸ ἐτοιμάσει γιὰ ἔκδοση. Τὸ ἀρχικὸ βιβλίον ἦταν 173 σελίδες καὶ μὲ τὶς συμπληρώσεις τοῦ Ἁγ. Νικοδήμου ἔφθασε τὶς 343.

Ἡ ἔκδοση τοῦ βιβλίου αὐτοῦ προεκάλεσε μεγάλο σκάνδαλο μεταξὺ τῶν ἀγιορειτῶν μοναχῶν. Παρ' ὅλους, ὅμως, τοὺς πειρασμοὺς καὶ τὰ σκάνδαλα, ποὺ συνόδευσαν τὴν ἔκδοση τοῦ συγκεκριμένου βιβλίου, ἡ ἐπίδραση ποὺ ἔκτοτε ἄσκησε στὴ ζωὴ τῶν Χριστιανῶν ὑπῆρξε τεράστια. Ἐγινε ἀφορμὴ νὰ σταματήσει μιὰ κάκιστη καὶ πλανεμένη

ΠΕΝΤΑΤΕΡΟΥΛΛΗ

συνήθεια ως πρὸς τὸ θέμα τῆς συχνότητος τῆς Θείας Κοινωνίας, μιὰ πλανεμένη συνήθεια πού δυστυχῶς μέχρι τὶς μέρες μας ἔχει τὰ κατάλοιπά της.

Μετὰ ἀπὸ μιὰ ἀποτυχημένη προσπάθεια νὰ ταξιδέψει στὴ Μολδοβλαχία καὶ μετὰ ἀπὸ σύντομη παραμονή στὴ Θάσο, ὁ Ἅγ. Νικόδημος ἐπέστρεψε στὸ Ἅγιον Ὄρος καὶ ἐγκαταστάθηκε στὴν Καλύβη τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου στὴν ἐρημικὴ Καψάλα. Ἐνῶ εἶχε ἤδη φθάσει σὲ πνευματικὰ ὕψη, ἐπιθυμοῦσε παρὰ ταῦτα νὰ βρῆται σὲ ὑποταγὴ σὲ κάποιον Γέροντα, ὥστε νὰ ἀγωνίζεται μὲ ὅλες του τὶς δυνάμεις γιὰ τὴν ἐκκοπὴ τοῦ ἰδίου θελήματος. Ἦταν καὶ τοῦτο τὸ γεγονός μιὰ ἀκόμη ἀπόδειξη τῆς βαθειᾶς ταπεινώσεώς του. Ἀναζητώντας πιὸ ἡσυχαστικὸ μέρος, ἀνεχώρησε μαζί μὲ τὸν Γέροντά του γιὰ τὸ ἐρημονήσι Σκυροπούλα, πού βρῆται ἀπέναντι ἀπὸ τὴν Εὐβοία. Ἦταν τότε σὲ ἡλικία μόλις 32 ἐτῶν. Κατὰ τὴν ἐκεῖ παραμονή του συνέγραψε τὸ «Συμβουλευτικὸν Ἐγχειρίδιον» κατόπιν προτροπῆς τοῦ ἐξαδέλφου του Ἐπισκόπου Εὐρίπου Ἱεροθέου. Αὐτὸ τὸ βιβλίον, πού ἀποτελεῖ ἐκ τοῦ μηδενὸς δημιουργία, ἀφοῦ δὲν εἶχε κανένα βοήθημα μαζί του, παρὰ μονάχα τὴν ἀνεξάντλητη μνήμη καὶ τὶς πολὺπλευρὲς γνώσεις του, ἀποδεικνύει πέραν πάσης ἀμφιβολίας τὴν ἀγιότητά του.

Στὴ Σκυροπούλα παρέμεινε μόνο γιὰ ἓνα χρόνο. Ἀκολούθως ἐπέστρεψε γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ στὸ Ἅγιον Ὄρος, ὅπου ἔγινε ἡ κουρὰ του σὲ μεγαλόσχημο μοναχό. Κατὰ τὸ ἔτος 1784 τὸν ἐπεσκέφθη καὶ πάλιν ὁ Ἅγ. Μακάριος Νοταρᾶς, ὁ ὁποῖος τὸν προέτρπε αὐτὴ τὴ φορὰ νὰ μεταφέρει στὴν καθομιλουμένη τὰ ἔργα τοῦ Ἁγ. Συμεῶν τοῦ Νέου Θεολόγου. Ἐτοίμασε ἀκόμη γιὰ ἔκδοση τὸ «Θεοτοκάριον», μιὰ συλλογὴ ἀπὸ 62 Κανόνες πρὸς τὴν Ὑπεραγία Θεοτόκου μελωρηθέντες ἀπὸ 22 μελωδοῦς. Ὁ ἴδιος ὁ Ἅγ. Νικόδημος ἦταν ἄριστος ὑμνογράφος. Ἐνῶ, ὅμως, ἐμελούργησε πολλοὺς Κανόνες (14) στὴν Ὑπεραγία Θεοτόκο, κινούμενος ἀπὸ βαθειὰ ταπείνωση δὲν συμπεριέλαβε στὸ «Θεοτοκάριον» του κανέναν ἀπὸ αὐτούς.

Ἐνα ἄλλο σύγγραμμα τοῦ Ἁγίου, τὸ ὁποῖο πέρασε μεγάλες περιπέτειες, εἶναι τὸ περίφημον «Πηδάλιον», τὸ ὁποῖο ἀποτελεῖ τὸν πρῶτον κώδικα τῶν Ἱερῶν Κανόνων στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. Θὰ μπορούσε νὰ ὑποθέσει κανεὶς, ὅτι ὁ Ἅγιος δὲν ἀσχολεῖτο μὲ τίποτε ἄλλο,

ΠΕΝΤΑΤΕΡΟΥΛΛΗ

παρὰ μόνο μὲ τὴ συγγραφὴ καὶ τὶς ἐκδόσεις. Ὁ Ἅγ. Νικόδημος, ὅμως, ἦταν μέχρι τὸ τέλος τῆς ζωῆς του ἕνας μεγάλος ἀσκητής.

Κοντὰ σ' ὅλα τοῦτα ἀφιέρωνε καὶ ἀρκετὸ χρόνο, γιὰ νὰ κατηχήσει ἀλλοδόξους καὶ νὰ τοὺς ὀδηγήσει στὸ βάπτισμα ἢ νὰ διδάξει ἐξωμότες Χριστιανούς καὶ νὰ τοὺς ὀδηγήσει σὲ μετάνοια ἢ ἀκόμη καὶ στὸ μαρτύριο. Στὸ «Νέον Μαρτυρολόγιόν» του καταγράφει τὸ μαρτύριο 85 γνωστῶν Νεομαρτύρων τῆς περιόδου τῆς Τουρκοκρατίας, μὲ κύριο σκοπὸ νὰ ἀνάψει στὶς καρδιές ὄσων ἀρνήθηκαν τὴν πίστη τους στὸν Χριστὸ τὸν ἔνθεο ζῆλο νὰ ἀποπλύνουν τὴν ἄρνησή τους μὲ τὸ ἴδιό τους τὸ αἷμα. Ὁ Ἅγ. Νικόδημος ὑπῆρξε, κατὰ ταῦτα, τόσο ἀμέσως ὅσο καὶ ἐμμέσως ἀλείπτῃς Μαρτύρων. Κατήχησε, ἐπὶ παραδείγματι, καὶ προέτρεψε πρὸς τὸ μαρτύριο τὸν Ἅγ. Κωνσταντῖνο τὸν Ὑδραῖο. Ἀλλὰ καὶ πόσοι ἄλλοι θὰ ἐπέλεξαν τὸν δρόμο τοῦ μαρτυρίου, γιὰ νὰ ἀποπλύνουν τὴν ἄρνηση τῆς πίστες τους στὸν Χριστό, ἐμπνευσμένοι ἀπὸ τοὺς βίους τῶν Νεομαρτύρων ποὺ κατέγραψε ὁ Ἅγ. Νικόδημος;

Οἱ συνεχεῖς σκληροὶ ἀσκητικοὶ ἀγῶνες τοῦ Ἅγ. Νικοδήμου καὶ ὁ τεράστιος κόπος ποὺ κατέβαλλε, γιὰ νὰ φέρει εἰς πέρας τὸ ἀσύλληπτο συγγραφικὸ του ἔργο, εἶχαν ὡς ἀποτελεσμα ν' ἀρχίσει νὰ κάμπτεται ἡ υἰγεία του. Ἡ κάμψη τῆς υἰγείας του ἄρχισε ἀπὸ τὰ 57 του χρόνια. Ἀναγκάστηκε, ὡς ἐκ τούτου, νὰ φύγει ἀπὸ τὴν ἡσυχαστικὴ Καψάλα καὶ νὰ μεταβεῖ στὶς Καρυές καὶ συγκεκριμένα στοὺς Σκουρταίους, τῶν ὁποίων δέχθηκε τὶς πρόθυμες περιποιήσεις. Τὰ ὅποια προβλήματα τῆς υἰγείας του δὲν ἔθεσαν τέρμα στὸ συγγραφικὸ του ἔργο, τὸ ὁποῖο συνεχίστηκε μέχρι τὸ τέλος τῆς ζωῆς του. Ὁ Ἅγ. Νικόδημος ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ τὴν 14^η Ἰουλίου τοῦ 1809 σὲ ἡλικία 60 χρόνων, ἀφήνοντας ὡς παρακαταθήκη τὸ ἀσύλληπτο σὲ ὄγκο καὶ ποιότητα συγγραφικὸ καὶ ἐκδοτικὸ του ἔργο.

ΠΕΝΤΑΤΕΡΟΥΛΛΗ
ΤΟΝ ΜΗΝΑ ΙΟΥΛΙΟ
ΘΑ ΕΧΟΥΜΕ ΤΙΣ ΕΞΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ

1 Ιουλίου Παρακλητικός Κανόνας στον Άγιο Ευμένιο τον νέο και ΑΓΙΑΣΜΟΣ για την αρχή του μήνα .
(Εκκλησία Αγ. Νικηφόρου και Αγίου Ευμενίου) - Ώρα 6:30 μ.μ)

5 Ιουλίου ΚΥΡΙΑΚΗ Ε΄ ΜΑΤΘΑΙΟΥ
Αγίας μεγαλομάρτυρος Κυριακής και Αθανασίου του εν Άθω

8 Ιουλίου Παρακλητικός Κανόνας στον Άγιο Νικηφόρο τον Λεπρό
(Εκκλησία Αγ. Νικηφόρου και Αγίου Ευμενίου - Ώρα 6:30 μ.μ)

11 Ιουλίου Αγίου Σωφρονίου του Αγορείτου εν Έσσεξ, Εύφημίας μεγαλομάρτυρος και της Αγίας Όλγας (Εκκλησία Αγίου Αντωνίου)

12 Ιουλίου ΚΥΡΙΑΚΗ ΣΤ΄ ΜΑΤΘΑΙΟΥ
Αγίου Παϊσίου του Αγορείτου και Αγίων Ηλιοφώτων Πατέρων
(Μνημόσυνο Πεσότων των Κοινοτήτων Φιλιάς και Μάσσαρη)

17 Ιουλίου Αγίας Μαρίας Μεγαλομάρτυρος
(Μεγάλος Ναός)

19 Ιουλίου ΚΥΡΙΑΚΗ Τῶν ἁγίων πατέρων τῆς ἐν Χαλκηδόνι Δ΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου και Αγίου Νικοδήμου του Αγορείτου
(Μνημόσυνο Πεσότων Κοινότητος Περιστερώνας)

20 Ιουλίου Προφήτου Ηλιού του Θεσβίτου και εκ μεταθέσεως Αγίας Μαρίας Μαγδαληνής και Αγίας Μαρκέλλας
(Μεγάλος Ναός)

22 Ιουλίου Παρακλητικός Κανόνας στον Άγιο Ευμένιο τον νέο
(Εκκλησία Αγ. Νικηφόρου και Αγίου Ευμενίου) - Ώρα 6:30 μ.μ)

ΠΕΝΤΑΤΕΡΟΥΛΛΗ

25 Ιουλίου Κοίμηση της Αγίας Άννας και εκ μεταθέσεως Αγίας Μεγαλομάρτυρος Χριστίνας (Εκκλησία Αγ. Νικηφόρου και Αγίου Ευμενίου)

26 Ιουλίου **ΚΥΡΙΑΚΗ Η' ΜΑΤΘΑΙΟΥ**

Αγίας οσιομάρτυρος Παρασκευής και Αγίου ιερομάρτυρος Ερμούλου

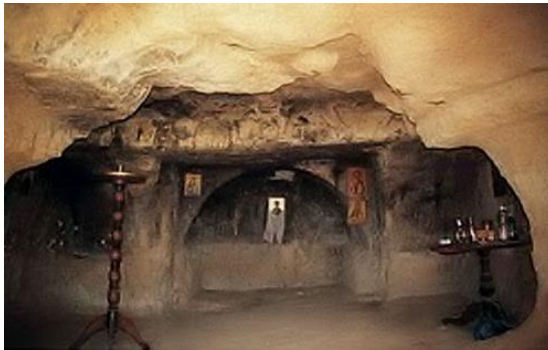
27 Ιουλίου Αγίου Παντελεήμονος Μεγαλομάρτυρος του ίαματικού (Μεγάλος Ναός)

28 Ιουλίου Αγίου Αποστόλου Τίμωνα του εν Βάση και Αγίας Ειρήνης Χρυσοβαλάντου - (Εκκλησία Αγίας Βαρβάρας)

29 Ιουλίου Παρακλητικός Κανόνας στον Άγιο Νικηφόρο τον Λεπρό (Εκκλησία Αγ. Νικηφόρου και Αγίου Ευμενίου - Ώρα 6:30 μ.μ)

Ώρα ενάρξεως Ξωπερινού 6 :30 μ. μ

Ώρα ενάρξεως Όρθρου 6 :15 π. μ

(Το Σπήλαιο Αγίου Τίμωνα στο χωριό Βάσα)

ΠΕΝΤΑΤΡΟΥΛΛΗ

Κι αυτή η σελήνη η ματωμένη και μισή
που μας την κουβαλήσατε!
Αλήθεια πέστε μου, μετρήσατε
πόσοι άλλοι πέρασαν απ' το νησί
πριν από εσάς πανίσχυροι κ' επιφανείς
κι ούτε για δείγμα καν δεν έμεινε κανείς;
Κώστας Μόντης, «Προς Τούρκους εισβολείς»

Το παρόν έντυπο Πεντάτρουλλη Ιούλιος 2026, εκδόθηκε με έξοδα της οικογένειας του μακαριστού **Χαράλαμπου Αναστασίου** που έφυγε από κοντά μας στις 27 Ιουνίου 2024 και του οποίου το δεύτερο ετήσιο μνημόσυνο του έγινε στις 28 Ιουνίου, καθώς και εις μνήμη της μητέρας αυτού **Ιωάννας Αναστασίου** της οποίας το μνημόσυνο θα τελεστεί στις 26 Ιουλίου. Θερμά ευχαριστούμε την οικογένεια για την προσφορά της. Παρόμοιες εισφορές για το περιοδικό μας γίνονται δεκτές και θα δημοσιεύονται.